

آمریکا با استناد به گزارش آژانس و با تنظیم پیمان نامهٔ جدید علیه برنامهٔ هسته‌ای ایران، می‌خواهد کشور را به پذیرش یک توافق بد وادار کند

مکانیسم‌های تهدید

زهره تابسی
خبرنگار گروه سیاست

یک روز بعد از آنکه ترامپ در اتاق بیضی کاخ سفید از توافق قریب‌الوقوع با ایران گفت، رویترز خبر داد که ترونیکای اروپا با همکاری آمریکا، پیش‌نویس قطعنامه‌ای را آماده کرده که ایران را به عدم پایبندی به تعهدات پادمانی اش، محکوم و زمینه فعال‌سازی مکانیسم ماشه را فراهم می‌کند. فعال‌سازی مکانیسم‌های تهدید در شرایطی که مذاکرات ایران و آمریکا در جریان است، نشان می‌دهد، ترامپ قریب‌الوقوع بودن توافق را در افزایش فشارها به ایران دنبال می‌کند. در موقعیتی که رسانه‌ها این گمانه‌زنی را مطرح کردند که ایران به دنبال ادامه‌دار شدن مذاکرات تا موعد تصمیم‌گیری شورای حکام در مورد پرونده هسته‌ای ایران است، تنظیم و تهیه این پیش‌نویس با همکاری آمریکا، نشان می‌دهد آمریکا با اهرم فشار تهدید، به دنبال تحمیل یک توافق بد به ایران است، استفاده آمریکا از این ابزار تهدید این گزاره را اثبات می‌کند که آمریکا در موقعیت فعلی عملی‌کردن تهدید نظامی علیه ایران را نه ممکن می‌داند نه مطلوب.

اهرم فشار آژانس فعال شد

گزارش جدید آژانس که آسوشیتدپرس، بخشی از آن را منتشر کرده، ادیباتی به‌مراتب تندتر از گزارش‌های قبلی آژانس دارد. گروسی در این گزارش محرمانه، مدعی شده، ایران فاصله‌ای به اندازه «یک اقدام فنی» برای تولید سلاح هسته‌ای دارد. آژانس علاوه بر آنکه همچنان به سه مکان ادعایی اعلام‌نشده توسط ایران اشاره کرده است، تأکید کرده که ایران تا ۱۷ ماه می‌(در بیهشت) ۶/۴۰۸ کیلوگرم، اورانیوم با خلوص ۶۰ درصد تولید کرده که در مقایسه با گزارش قبلی آژانس، این ذخایر افزایش ۵۰ درصدی داشته است، گروسی در ادامه این گزارش ادعای جانبدارانه خود علیه ایران را تکرار کرده و مدعی شده، ایران تنها کشور غیرهسته‌ای است که تا این میزان غنی‌سازی انجام می‌دهد. آژانس در ادامه این گزارش مدعی شده، مواد هسته‌ای و تجهیزات به‌شدت آلوده در سه مکان اعلام‌نشده (شیان، ورامین، تورقوزآباد) بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۸ در سایت چهارم تورقوز آباد، انبار شده است. گزارش جدید گروسی به دنبال القای آن است که ایران روزبه‌روز به ساخت سلاح هسته‌ای نزدیک می‌شود و مدعی است، میزان غنی‌سازی اورانیوم به میزان خطرناکی در حال افزایش است. تأکید براینکه ایران تنها کشور «غیرهسته‌ای» است که این میزان غنی‌سازی دارد، به این معنی است که باید تا پیش از آنکه ایران به سلاح هسته‌ای دست بزند، اقدامات لازم برای کنترل فعالیت هسته‌ای اش انجام شود.

محکوم‌کردن ایران به نقض پادمان؛ دستورکار جدید

محتوای این گزارش محرمانه یک روز بعد از اعلام خبر تنظیم پیش‌نویس قطعنامه آمریکا و ترونیکای اروپا علیه ایران منتشر شد، روز جمعه رویترز

نوشت که آمریکا به همراه سه کشور اروپایی در حال آماده‌کردن پیش‌نویس قطعنامه‌ای علیه ایران است که ایران را به نقض تعهدات پادمانی اش محکوم کند. تنظیم این قطعنامه، تقریباً تندترین و بی‌سابقه‌ترین ادعا علیه برنامه هسته‌ای ایران در ۲۰ سال گذشته است، این ادعا حتی تندتر از اقدامی است که شورای امنیت علیه ایران در سال ۲۰۰۶ انجام داد. قرار است محتوای آماده شده این پیش‌نویس تا نشست بعدی شورای حکام که تقریباً ۹ روز دیگر، برگزار می‌شود، ارائه شود. حضور آمریکا در کنار سه کشور اروپایی نشان می‌دهد، آمریکا مستقیماً به دنبال فعال‌کردن ابزارهای فشار علیه ایران است. درواقع آمریکا به طور ضمنی این موضوع را مطرح کرده که اگر ایران کوتاه‌ناید، پرونده‌اش به شورای امنیت ارجاع داده خواهد شد. انتشار گزارش تند آژانس و متن پیش‌نویسی که چهار کشور تهیه کردند که صراحتاً ایران را به نقض تعهدات پادمانی محکوم می‌کند، این گمانه را تقویت می‌کند که آژانس پیش از ماه اکتبر به دنبال ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت است، اگرچه پیش‌ازاین تحلیلگران، احتمال فعال‌سازی مکانیسم ماشه را تقریباً قطعی می‌دانستند؛ اما انتشار این گزارش در شرایطی که به نظر می‌رسد مذاکرات ایران و آمریکا در پیچ سختی قرار دارد، پیام‌های واضح و قابل تأملی دارد.

آمریکا؛ لیدر پیمان‌نامه شورای حکام

ترامپ روز چهارشنبه در جریان حضور خبرنگاران در اتاق بیضی درحالی‌که زمان بعدی مذاکرات ایران و آمریکا، در هاله‌ای از ابهام قرار داشته و دارد، مدعی شد: «با ایران، بسیار خوب پیش می‌رویم و فکر می‌کنم به‌زودی شاهد چیز منطقی و معقولی باشیم». ترامپ در ادامه صحبت‌هایش هم اشاره کرد که جلوی نتانیاهو برای حمله به ایران با انجام اقدامات تهدیدآمیز

احسان کیانی، کارشناس مسائل بین‌الملل درگفت‌وگو با «فرهیختگان»:

ترامپ می‌خواهد افکار عمومی‌ او را حامی توافق بدانند

هم محسوب نمی‌شود. در جریان برجام نیز، پیگیری از سوی ایران این بود که حداقل تمام تحریم‌های هسته‌ای لغو شود. چون در آن زمان، عمده تحریم‌های ایران ناشی از پرونده هسته‌ای بود. تحریم‌های دوره بایندن و در مذاکرات وین ۶ نیز این مطالبه مطرح بوده که ما پیگیر این سیستم که مجموعه‌ای از تحریم‌های غیرهسته‌ای که از سال ۱۳۹۷ به بعد تصویب شده‌اند، برداشته شوند؛ چراکه این تحریم‌ها متعاقب خروج آمریکا از برجام بوده و ناشی از همان چالش‌هایی است که از پرونده هسته‌ای پدید آمده است.

به نظر من، دلیل اولی‌ که این موضوع مطرح شده، می‌تواند واکنشی به خواسته حداکثری آمریکا باشد. مثلاً اینکه شما باید به‌کلی از غنی‌سازی در خاک ایران صرف‌نظر کنید. درواقع، همان‌طور که آمریکا یک خواسته حداکثری را مطرح کرده مبنی بر اینکه ایران یا عقب‌نشینی می‌کند یا مذاکرات شکست می‌خورد، این خواسته حداکثری نیز از سوی تیم مذاکره‌کننده ایران مطرح شده تا دست آن‌ها در گفت‌وگوهای بعدی برتر باشد. یعنی همان‌طور که طرف مقابل حاضر نیست از موضع خود کوتاه‌بیاید، ایران نیز چیزی را مطرح می‌کند که باعث شود تیم مذاکره‌کننده آمریکا در داخل ساختار تصمیم‌گیری‌شان با چالش مواجه شود؛ که ببینید اگر همچنان می‌خواهید ما با این دست‌فرمان جلو برویم، مذاکرات به چالش می‌خورد.

اینکه چقدر این مطالبه اجرایی است، به‌هر حال از نگاه ایران، هر تحریمی –حتی بسیار کوچک و محدود- ظالمانه و غیرقانونی است. اما از منظر حقوقی و سیاسی، بسیار بعید است که تحریم‌هایی غیر از مواردی که با فرمان اجرایی رئیس‌جمهور اعمال شده‌اند، لغو شوند. یعنی منظورم این است که تحریم‌هایی که به استناد قوانین کنگره تصویب شده‌اند، بسیار بعید است دولت ترامپ بتواند رأی لازم در کنگره را برای لغو آن‌ها جلب کند. همان‌طور که سناتورهای جمهوری‌خواه نیز به وزارت خارجه آمریکا این پیام را منتقل کرده‌اند که فکر نکنید صرفاً چون شما جمهوری‌خواه هستید، ما توافق مدنظر شما با ایران را در کنگره تأیید خواهیم کرد؛ این اتفاق نخواهد افتاد.

عراقچی در واکنش به اخبار جعلی که علیه دیپلماسی ایران و آمریکا مطرح می‌شود، گفته استفاده ابزاری از نام ایران برای حمله به منتقدان داخلی در آمریکا، حتی برای اسرائیل نیز اقدامی

بی‌ارزش است. این را توضیح می‌فرمایید؟ ما پیش از این، مدام بر این موضوع تأکید کرده بودیم اظهارنظرهای متناقضی که مقامات آمریکایی مطرح می‌کنند، بیشتر برای افکار عمومی داخل خود آمریکا و در مواجهه با منتقدان داخلیشان کاربرد دارد، معنی این اظهار نظر چیست؟

درواقع بازیگران بیرونی مثل اسرائیل، مخاطب این تناقض‌ها نیستند. تصور این بود که اسرائیل در عرصه عمومی، بیرون از میز مذاکره قرار داده شده است. این به معنای آن نیست که واقعاً از فرایند مذاکره کنار رفته و در جریان جزئیات مذاکرات نیست؛ کما اینکه اخبار گفت‌وگوهای مقام‌های میانی – فارغ از آن گفت‌وگوهای ردیبالا بین ترامپ و نتانیاهو- منتشر شده است. یعنی مقامات امنیتی اسرائیل با مقامات امنیتی و دیپلماتی ایالات متحده آمریکا پیروان مذاکرات در حال گفت‌وگو هستند. اما احساس می‌کنم این بخش از این صحبت‌های آمریکایی‌ها مخاطبش اسرائیل است. به این جهت که به اسرائیل این پیام منتقل شود که فعلاً اقدامی انجام ندهد تا ایران به‌صورت کامل از مذاکرات پا پس بکشد و در نتیجه آمریکا مقصر شکست مذاکره قلمداد شود. چون در آن صورت، آن برنامه اولیه‌ای که عرض کردم، یعنی عملیات روانی‌ای که قصد دارد ایران را مقصر شکست مذاکره قلمداد کند تا زمینه‌فعال‌سازی مکانیسم ماشه و تشدید فشار فراهم شود، مختل می‌شود. بنابراین احساس می‌کنم یکی از مقاصد این پیام‌های متناقض این است که اسرائیل هم فعلاً، به تعبیری، سیاست آمریکا در پرونده ایران را با اختلال مواجه نکند.

آمریکایی‌ها به دنبال تعلیق غنی‌سازی هستند یا نه و با فرض اینکه به خطوط قرمز ایران پایبند هستند، اهرم‌های فشار، علیه ایران را فعال کردند که دست برتر را در میز مذاکره حفظ کنند و کمترین امتیاز را بدهند. ترامپ در اظهارات رسانه‌ای‌اش ضمن تأکید به اینکه همه چیز با ایران به‌خوبی پیش می‌رود از طی شدن مراحل نهایی سند پیشنهادی با ایران گفت. گزاره محتمل تر آن است که آمریکایی‌ها یک پیشنهاد که به نظر می‌رسد نهایتاً به تعلیق غنی‌سازی ایران منتهی خواهد شد، روی میز گذاشتند و با فعال‌کردن ابزارهای تهدید به دنبال وادارکردن ایران به پذیرش این توافق هستند، آن‌هم تنها در ازای رفع تهدیدات نظامی و بین‌المللی علیه ایران.

اروپایی‌ها اهرم فشارشان علیه ایران را در مذاکره به کار گرفتند

از طرف دیگر، همکاری کشورهای اروپایی برای تنظیم این پیمان در میانه مذاکرات علیه ایران، نشان می‌دهد اروپایی‌ها بر مبنای آنچه در مذاکرات به طرف ایرانی هم اعلام کرده که در گزارشی محتوای آن را شرح دادیم، عملاً در مذاکرات ایران و آمریکا نقش آفرینی و تداخل دارند و البته به نظر می‌رسد به‌جای آنکه نقش هموارکننده توافق را عمل کنند، اهرم‌های فشار را برای رسیلین آمریکا به توافق مطلوب، فعال کرده‌اند. بعد از برگزاری دور پنجم مذاکرات، روزنامه صهیونیستی جروزالم پست به نقل از منابع دیپلماتیک مدعی شد، سه کشور اروپایی به آمریکا هشدار داده‌اند که ایران با تعویق هدفمند مذاکرات، به دنبال آن است که مانع از بازگشت تحریم‌های شورای امنیت شود. تنظیم پیمان‌نامه مشترک علیه برنامه هسته‌ای ایران نشان می‌دهد، اروپایی‌ها نمی‌خواهند اجازه دهند ایران از فرصت مذاکره برای به تعویق انداختن فعال‌سازی مکانیسم ماشه استفاده کند و به دنبال آتند که این اهرم فشار را زودتر از موعد مقرر پیش ببرند و اجازه طولانی کردن مذاکرات را به ایران ندهند.

ایران زیر سایه تهدید، توافق نمی‌کند

ایران پیش‌ازاین بارها تأکید کرده که در صورت ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت پاسخی درخور خواهد داد و این موضوع را صراحتاً در جلسه مذاکره بسا اروپایی‌ها هم مطرح کرده که در صورت ارجاع پرونده ایران، ایران از ان‌پی‌تی خارج خواهد شد. نکته دیگر آنکه بعد از اظهارات رسانه‌ای ترامپ که از قریب‌الوقوع بودن توافق با ایران گفت و البته همچنان ابزارهای تهدید را فعال نگه داشت، عباس عراقچی، وزیر خارجه کشورمان ضمن اینکه تأکید کرد ایران زیر بار توقف غنی‌سازی نمی‌رود به این موضوع هم اشاره کرد که برخلاف گمانه‌زنی‌ها، توافق را قریب‌الوقوع نمی‌بیند و در ادامه تأکید کرد توافق مطلوب از نگاه ایران، توافقی است که همه تحریم‌ها را لغو کند، حقوق هسته‌ای ایران از جمله غنی‌سازی را محقق کند. تأکید ایران بر دوگانه رفع تحریم-توافق در کنار اصرار آمریکایی‌ها به دوگانه تهدید-توافق نشان می‌دهد همچنان اختلاف مبنایی گسترده بین دو طرف وجود دارد. از طرفی اصرار آمریکایی‌ها به مواضع زیاده‌خواهانه می‌تواند، میز مذاکره را برهم بزند.

